

24.10.2024

Формування читацьких смаків

учнів 5-9 класів

Л.О.Гапон

Цінність читання

- Активне й продуктивне читання – невід’ємна частина життя цивілізованої людини, що розвиває її образне мислення і творчі здібності в будь-якій сфері діяльності.
- Читання – незамінний засіб трансляції та засвоєння цінностей, створених людством, сприяє розумінню Всесвіту, підготовці до життя в умовах глобалізації та розвитку інформаційного суспільства.
- На думку вчених, читання сьогодні є єдиною інтелектуальною технологією освоєння накопиченого людством знання

Ніл Гейман

Чому наше майбутнє залежить від читання

- Художня література має два призначення. По-перше, вона відкриває вам залежність від читання. Жага дізнатися, що ж трапиться далі, бажання перегорнути сторінку, необхідність продовжувати, навіть якщо буде важко, тому що хтось потрапив у біду, і ти повинен дізнатися, чим це все закінчиться... У цьому є справжній драйв. Це змушує дізнаватися нові слова, думати по-іншому, рухатися вперед.

Ніл Гейман

Чому наше майбутнє залежить від читання

- І друге, що робить художня література, – вона породжує емпатію. Коли ви дивитеся телепередачу або фільм, ви дивитеся на речі, які відбуваються з іншими людьми. Художня проза – це щось, що ви самі витворюєте з 33 літер і пригорщі знаків пунктуації, і ви, лише ви використовуючи свою уяву, створюєте світ, населяє його і роззираєтеся довкола чужими очима. Ви починаєте відчувати речі, відвідувати місця й світи, про які й не дізналися б. Ви дізнаєтеся, що зовнішній світ – це теж ви. Ви стаєте кимось іншим, і коли повернетесь у свій світ, то щось усередині вас трішки зміниться.
- Емпатія– це інструмент, який збирає людей разом і дає їм змогу поводитися не так, як поводяться самозакохані одинаки.

Ніл Постман про читання

- Американський соціолог, фахівець з теорії комунікацій Ніл Постман ще в 1982 р. писав, порівнюючи читання і телебачення, що люди, які бачать безпосередньо відеокартинку на екрані, реагують на неї не аналітично, а емоційно. І саме тут виникає небезпека маніпуляції глядачем, коли, використовуючи певні сюжети, можна керувати емоціями цілої аудиторії. Тому читання важливе насамперед для розвитку мислення людини.

Криза читання

- За повідомленням ТСН з посиланням на дослідницьку компанію GfK Ukraine,
- Для 73 % населення України читання не є сферою інтересів,
- Кожен четвертий українець узагалі не читає.
- Щодня або майже весь тиждень читають 15,3 % українців.
- Хоча б один раз на тиждень читає 18,2 %,
- Один раз на місяць читає 19 %.
- Рідше ніж раз на місяць читають 21,5 %.

Переваги Інтернету	Переваги книги
Інформацію в Інтернеті можна отримати безкоштовно.	Книгу набагато зручніше читати: її можна взяти з собою на кухню, на прогулянку, не побоюючись при цьому, що вона буде пошкоджена чи вкрадена (книга коштує набагато менше, ніж комп'ютер чи ноутбук).

Пошук текстів в Інтернеті здійснюється набагато простіше, ніж пошук книг у магазинах.

Читання з екрана комп'ютера псує зір; книга – набагато безпечніший спосіб отримання інформації.

Книгу, скачану в Інтернеті, можна читати на будь-якому комп'ютері (дома, на роботі, дорогою – якщо є ПК), а ще можна переслати друзям поштою.

Книга матеріальна, а тому як подарунок набагато цінніша.

Тексти в електронному вигляді зручно використовувати в роботі – цитувати, копіюючи і вставляючи за необхідності, використовуючи просте поєднання клавіш Ctrl+C, Ctrl+V.

Публікація в Інтернеті значно простіша, ніж видання паперової книги.

Інформація в Інтернеті нестабільна – вона в будь-який момент може бути змінена чи стерта. Під час написання наукової роботи краще посилатися на книгу, в якій є індивідуальний код ISBN. Книга має 100-відсотковий захист від хакерів, які завжди видаляють найціннішу інформацію.

Видавництва ніколи не публікують книжкові новинки в Інтернеті, а якість піратських текстів залишає бажати кращого.

Повноцінне читання має кілька етапів:

1. Етап навчання читання, в якому задіяні діти до 9 років
2. Перехідний період – до 11 років
3. Читання для навчання – з 11 років, коли сформовано стійку навичку читання

Порада перша: «Читайте дитині вголос»

* «що я заохочую вас робити – то це почати читати з малюком через декілька днів після його появи»

* «спробуйте читати разом із нею хоча б 20 хвилин щодня»

* «читайте те, на що саме ваша дитина реагує і від чого отримує задоволення!»

Порада друга: «Ставте питання»

- «Питання, поставлені під час читання, заохочують дитину до взаємодії із книжкою, а також розвивають вміння розуміти прочитане»

Порада третя: «Будьте хорошим прикладом – читайте самі»

- «Покажіть своїй дитині, що читати – це те, що мають робити навіть дорослі»

Порада четверта: «Відшукуйте і впізнавайте літери довкола»

- Завжди пам'ятайте, що нашою кінцевою метою є виховати не дитину, яка бездумно все зазубрюватиме, а учня, що вчитиметься протягом усього життя і любитиме читати.

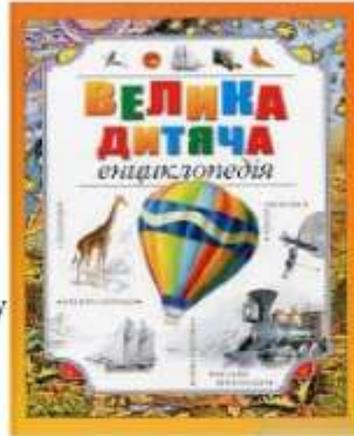
Порада п'ята: «Активуйте різні сфери розвитку»

- Пам'ятайте, що вивчення назв букв є не таким важливим, як вивчення звуків!
- Аплікації з алфавіту допоможуть дитині навчитися асоціювати форму букви зі звуком, до того ж вони розвивають дрібну моторику коли ви вирізаєте, клеїте і творите!

Порада шоста: «Класифікуйте жанри» (з 5 років)

- **Документальні** (правдиві історії чи факти про тварин, людей, місця тощо);
- **Фантастика** (вигадані історії, не можуть відбуватися у реальному житті через магію, тварин, що розмовляють тощо);
- **Реалістичні історії** (вигадані історії, що теоретично можуть відбуватися у реальному житті через правдоподібність героїв та подій);
- **Книжки-абетки;**
- **Книжки з піснями.**
- Пам'ятайте, наша мета полягає у тому, щоб діти розуміли, що вони читають (...) Коли ми заохочуємо дітей думати й аналізувати щойно прочитану книжку, то мимоволі моделюємо їхнє майбутнє самостійне читання!

Прийоми формування читацьких інтересів учнів основної школи

- Для подолання усталеного роками, рутинного заучування дат із біографій письменників запропоновано текстоцентричний підхід – орієнтація на особистісне сприйняття художнього твору учнями з опертям на їхній життєвий досвід та естетичні смаки. Фрагменти ж біографії письменників є контекстом для інтерпретації змісту літературного твору.
- Використання інших видів контексту – історичного, мистецького, загальнокультурного. Це дозволяє вийти за межі тексту книжки, поєднати його ідейний зміст із ціннісними орієнтирами особистості учнів та учениць
- Баланс між уведенням у шкільну програму творів класичної й сучасної літератури

Які твори цікавлять підлітків

- - літературні герої – підлітки (особливості характеру: почуття дорослості, неврівноваженість, мрійливість, поривчастість, скептицизм у сприйнятті реальної дійсності);
- - нарація з погляду особистості, яка перебуває у стані дорослішання й пізнає світ емпірично, часто іронічність оповіді;
- - наявність вимріяних, фантастичних елементів, які суперечать реаліям, або цілих фентезійних світів, так званої «віртуальної реальності»;
- - швидка зміна подій, інколи несподіване розгортання сюжетних ліній;
- - увага до детального змалювання взаємин персонажів;

Які твори цікавлять підлітків

- - на першому плані – внутрішній світ персонажа, його почуття й переживання;
- - розгортання подій у впізнаваних юними читачами місцях;
- - події, віддалені у часі, вимагають історичних екскурсів і реконструкцій, упізнаваних алюзій;
- - художній текст, крім естетичної парадигми, має пізнавальний зміст.

Белетристика і класика

- Науковці виділяють у літературі для дітей та юнацтва канонічну й неканонічну, спираючись на ідеологічне поняття «канон», який має тенденцію до зміни, оскільки переважно суголосний законам суспільства, у якому функціонує.
- За критерієм канонічності/неканонічності в царині літератури для дітей та юнацтва виділяють «белетристику» (сучасну художню літературу) та «класику». Саме читання белетристики більше приваблює сучасних підлітків, але вони ще не в змозі самотійно осмислити її образну природу й зрозуміти на рівні «зрілого» читача.

Педагогічні умови

- Педагогічними умовами, сприятливими для розвитку читацького потенціалу підлітків є створення комфортного освітнього середовища, застосування сучасних дидактичних технологій, вибір стратегій інтерпретації художніх творів тощо.

Освітнє середовище

- Моделювання освітнього середовища, сприятливого для формування у підлітків інтересу до читання, а на його основі – предметної літературної компетентності, можливе за зміни підходів до літературної освіти
- Комунікативне моделювання особистісних конструктів підлітків має відбуватися в умовах діалогічного партнерства педагога та учнів, що є адекватним індивідуально-віковим можливостям суб'єктів учіння та враховує досвід конструктивної міжсуб'єктної комунікації.
- Діалогічний вектор педагогічного спілкування створює передумови для надання необхідної психологічної підтримки суб'єктам освітнього процесу

Стратегії читання

- **Стратегії читання** – це група методів, прийомів, завдань, організованих для повноцінного освоєння змісту тексту. І тут важливо, щоб учні опановували практичні прийоми читання, аналізу та інтерпретації, оскільки саме на практиці включається мотивація, розвиваються загальнонавчальні й комунікативні вміння. Учитель має здолати межу між тим, що пропонується в програмі, і реальним світом. Він сам повинен вчитися відповідати на виклики сучасності.

Дидактичні ігри

- Використання дидактичних ігор на уроках української літератури вимагає ретельної підготовки вчителя, розробки чітких інструкцій для учнів. Не доречно проводити ігри на кожному уроці літератури, бо із родзинки, цікавинки у викладанні вчителя вони можуть перетворитись на звичайну навчальну рутину й втратять своє значення та викличуть спротив учнів.
- Краще використовувати літературні ігри на уроках узагальнення й систематизації знань, а також позакласного читання. Це дасть можливість учителеві відійти від жорстких рамок програми й проектуючи гру

Технології

- Інтерактивні технології : «Діалог», «Синтез думок», «Спільний проект», «Пошук інформації», «Коло ідей» тощо.
- Комунікативні технології: закриті-відкриті запитання, аналіз-синтез-оцінка проблем, порушених у художньому творі, робота з особливостями художньої розповіді, дискусія і дебати тощо.
- Літературно-творчі методики: сторітеллінг, літературне кафе, створення тексту за поданим початком, стилістичний експеримент.